

Katarzyna Kraczoń, Magdalena Górecka, Ewelina Stanios

Od Redakcji

Acta Humana nr 4, 13-14

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od Redakcji

Ogłoszenie „końców” niemal wszystkich dziedzin humanistyki zaowocowało dwojakimi postawami. Z jednej strony zaczęto spoglądać w przeszłość i twórczo eksplorować dorobek poprzednich pokoleń, twierdząc, że mówienie o świecie będzie jedynie powtarzaniem i przekształcaniem już wypracowanych kategorii. Z drugiej jednak, przełamując dyktat „wyczerpania”, humanistyka skierowała wektor zainteresowań „w przyszłość”, poszukując nowych środków wyrazu i opisu rzeczywistości. Redakcja „Acta Humana” w czwartym numerze pisma postanowiła iść tym tropem, zbierając teksty analizujące w różnoraki sposób kategorie „nowości” i „przyszłości”.

Obszerna i dość wieloznaczna formuła tematu przewodniego pozwoliła na ujęcie problemu z wielu różnych perspektyw. Interesowały nas postawy badawcze wychodzące naprzeciw metodologicznym nowinkom i ustawicznym zmianom paradygmatów, ukierunkowane na oryginalne ujęcia znanych tematów lub podejmujące próby zmierzenia się z materią zupełnie nową. W tomie znalazły się interpretacje nowych zjawisk kulturowych oraz analizy nowatorskich estetyk, a także rozpoznania literaturoznawcze, koncentrujące się na rozmaitych wizjach przyszłości.

Pierwszą czytelniczką i zarazem życzliwą recenzentką nowego numeru „Acta Humana” została profesor Ewa Domańska, której wprowadzenie otwiera niniejszy tom.

Dział artykułów rozpoczyna tekst Anny Ziębińskiej-Witek, będący charakterystyką stosunkowo nowego zjawiska nazywanego „turystyką śmierci”. Autorka szczegółowo omawia aspekt kulturowy i społeczny podróży do miejsc zbrodni i katastrof, podkreślając, że współcześnie są one formą osvajania się ze śmiercią. Artykuł Ziębińskiej-Witek zarysowuje jednocześnie przyszły kierunek rozwoju turystyki i prezentuje ewolucję kategorii „podróży”. Alternatywne losy powstania styczniewego, opisane w konwencji *steampunk* i *cyberpunk*, stały się przedmiotem artykułu Magdaleny Góreckiej. Tekst ten wpisuje się w szeroko rozumiane ponowoczesne conceptualizacje historii, podkreślając ich związek z kulturą popularną. Kolejne cztery artykuły korespondują, *par excellence*, z przewodnim tematem numeru, omawiając literackie conceptualizacje przyszłości. Zuzanna Gawrońska analizuje dystopijną wizję świata

w powieści Philipa K. Dicka. Z kolei Barbara Minczewska przedstawia współczesne realizacje teatralne prozy *science fiction* Lema i Dicka jako możliwą, alternatywną formę ekspresji dla najnowszego teatru politycznego. Wizja przyszłości, a w zasadzie przeszłej religii, interesuje Martynę Wielewską-Bakę, która analizuje ten problem na podstawie prozy Stanisława Lema. Wspomniany blok tematyczny zamyka tekst Mariusza Polowego, przedstawiający niedopowiedziane i niedookreślone „fantazje przyszłości”, wyłaniające się z utworów „polskiego Poeogo” – Stefana Grabińskiego. O granicy między ludzkim i nie-ludzkim, w kontekście rozwijającego się transhumanizmu, pisze w swoim szkicu Anna Cieślik. Autorka stara się przedstawić specyfikę tego nurtu posthumanistyki, konfrontując go z literackimi mitami: racjonalności, równości i człowieczeństwa. Z kolei Olga Bartosiewicz, na przykładzie biografii i twórczości mało znanego pisarza rumuńskiego pochodzenia Beniamina Fundoianu, „przesuwa” granice środkowoeuropejskiej tradycji literackiej.

Językoznawczą analizę neologizmów stworzonych przez Andrzeja Sapkowskiego zawiera opracowanie Marcina Dziwisza. O fenomenie Facebooka, jako nowej formie komunikacji w wirtualnym świecie, pisze Małgorzata Kowalewska. Jeszcze inną problematykę podejmuje Kamila Węglarska, omawiając zależności między marketingiem a tożsamością kulturową. Ostatni artykuł jest propozycją zastosowania dość nowatorskiej, bo interdyscyplinarnej, metody badawczej do kompleksowego opisu cmentarza na przykładzie zabytkowego kirkutu w Szczepieszynie (Łukasz Babula).

Zamieszczone w tym numerze recenzje dotyczą dokonań współczesnej bizantynologii (Ewelina Stanios), problemu postrzegania dziedzictwa kulturowego w czasach ponowoczesnych (Katarzyna Kraczoń), dokumentowania dziedzictwa leksykalnego (Ewa Bulisz) oraz nowego spojrzenia na historię bolszewizmu (Filip Gończyński-Jussis).

W dziale *Wydarzenia naukowe i kulturalne* zamieszczono informację o spotkaniu z profesorem Ewą Domańską na UMCS (Katarzyna Kraczoń), sprawozdania z kolejnej konferencji z cyklu „Wspólne Drogi” (Magdalena Górecka, Ewelina Stanios) oraz z interdyscyplinarnej sesji naukowej „Między literaturą a medycyną” (Magdalena Niekra), a także relację z III Transdyscyplinarnej Szkoły Letniej dla doktorantów, która w tym roku odbyła się w Baranowie Sandomierskim (Magdalena Górecka). Ostatnie sprawozdanie to refleksja z debaty poświęconej etyce w nauce (Jarosław Szlązak).

Ścieżki przyszłości, którymi podążają autorzy artykułów czwartego tomu „Acta Humana”, implikują nieskrępowaną refleksję, otwarcie na nowe perspektywy poznawcze oraz pewną dozę fantazji. Wyrażamy nadzieję, że zaprezentowane teksty trafią na podatny grunt i zainspirują środowisko humanistów do sięgania wzrokiem jak najdalej poza ustanowione horyzonty naukowych doświadczeń.

Katarzyna Kraczoń
Magdalena Górecka
Ewelina Stanios